

Κέντρο Στήριξης Επιχειρηματικότητας Δήμου Πειραιά

Βασικές πληροφορίες για μη κανονιστικά ζητήματα ανάπτυξης και λειτουργίας επιχείρησης στην Ελλάδα και ιδίως στον Δήμο Πειραιά

- **ΜΕΡΟΣ Α: Εισαγωγικά στοιχεία Δήμου Πειραιά**
- **ΜΕΡΟΣ Β: Στοιχεία τοπικής αγοράς και ανταγωνισμού**
- **ΜΕΡΟΣ Γ: Αγορά εργασίας**
- **ΜΕΡΟΣ Δ: Δυνατότητα εξεύρεσης χώρου εγκατάστασης γραφείων**
- **ΜΕΡΟΣ Ε: Ποιότητα ζωής**

- **ΜΕΡΟΣ Α: Εισαγωγικά στοιχεία Δήμου Πειραιά**

- ΜΕΡΟΣ Β: Στοιχεία τοπικής αγοράς και ανταγωνισμού
- ΜΕΡΟΣ Γ: Αγορά εργασίας
- ΜΕΡΟΣ Δ: Δυνατότητα εξεύρεσης χώρου εγκατάστασης γραφείων
- ΜΕΡΟΣ Ε: Ποιότητα ζωής

A black and white photograph of a business meeting in a modern office. Several people are seated around a white table, looking at documents and talking. A woman in the foreground is wearing glasses and looking at a smartphone. The scene is brightly lit with large windows in the background. A red banner with white text is overlaid on the image.

Γενικά στοιχεία Δήμου Πειραιά

Βασικά χαρακτηριστικά

- Ο Δήμος Πειραιά είναι δήμος της Περιφερειακής ενότητας Πειραιώς της Περιφέρειας Αττικής
- Ο Πειραιάς αποτελεί σημαντικό βιομηχανικό και εμπορικό κέντρο της Ελλάδας
- Είναι το μεγαλύτερο σε επιβατική κίνηση λιμάνι της Ευρώπης, συνδέοντας ακτοπλοϊκά την πρωτεύουσα με τα νησιά του Αιγαίου
- Ο Δήμος Πειραιά εξυπηρετεί, από άποψη αστικών λειτουργιών, το σύνολο της Περιφερειακής Ενότητας Πειραιά και αποτελεί το επίκεντρο μιας ευρείας αγοράς εργασίας

Ο Πειραιάς ως μητροπολιτικό κέντρο

- Ο Δήμος Πειραιά αποτελεί ένα από τα δύο βασικά κέντρα της Μητροπολιτικής Περιφέρειας Αττικής (το 2^ο σημαντικότερο μετά το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας)
- Τα κέντρα αυτά (Πειραιά και Αθήνας) αποτελούν **διπολικό σύστημα** και λειτουργούν σε **3 επίπεδα** ως:
 - ✓ Μητροπολιτικό Κέντρο του εθνικού χώρου
 - ✓ Μητροπολιτικό Κέντρο της Περιφέρειας Αττικής
 - ✓ Μητροπολιτικό Κέντρο της Χωρικής Ενότητας Αθήνας - Πειραιά
- **Ο Πειραιάς, εστιαζόμενος στο κέντρο του ομώνυμου Δήμου, έχει επιρροή σε όλο το Λεκανοπέδιο Αττικής**

Τοποθεσία

Περιφερειακή Ενότητα Πειραιώς

- Αποτελείται από τον ομώνυμο Δήμο και ακόμα 4 Δήμους - προάστια, (Νίκαιας-Αγίου Ιωάννη Ρέντη, Κορυδαλλού, Κερατσινίου-Δραπετσώνας και Περάματος)
- Έχει **συνολικό πληθυσμό 448.997 κατοίκους και έκταση 50,4 τ.χμ.**, και αποτελεί το νοτιοδυτικό τμήμα του πολεοδομικού συγκροτήματος της Αθήνας

Δήμος Πειραιά

- Εκτείνεται από τον κόλπο της Ελευσίνας μέχρι τον όρμο του Φαλήρου, απέναντι από το νησί της Σαλαμίνας
- Κεντρικό γεωγραφικό του στοιχείο αποτελεί η Πειραιϊκή Χερσόνησος, στην οποία βρίσκονται το Πασαλιμάνι (ή λιμένας Ζέας), το Μικρολίμανο και ο λόφος της Καστέλλας (ή λόφος Προφήτη Ηλία)
- Έχει **έκταση 10,9 τ. χλμ.** και βρίσκεται **12 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά του κέντρου της Αθήνας**, και προς τη θάλασσα καταλήγει στις βορειοανατολικές ακτές του Σαρωνικού κόλπου

Δημοτικά διαμερίσματα

- **Ο Δήμος Πειραιά διακρίνεται χωρικά σε 5 δημοτικά διαμερίσματα σύμφωνα με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΦΕΚ Δ/1988):**
 - ✓ **1^ο δημοτικό διαμέρισμα:** γειτονίες Χατζηκυριάκειο, Καλλίπολη, Πειραιϊκή, Βρυώνη, Φρεαττύδα
 - ✓ **2^ο δημοτικό διαμέρισμα:** γειτονίες Κέντρο, Γούβα, Προφήτης Ηλίας, Καστέλα, Πασαλιμάνι, Μικρολίμανο, Τερψιθέα
 - ✓ **3^ο δημοτικό διαμέρισμα:** γειτονίες Νέο Φάληρο, ΣΕΦ
 - ✓ **4^ο δημοτικό διαμέρισμα:** γειτονίες Καμίνια, Κοκκινιά
 - ✓ **5^ο δημοτικό διαμέρισμα:** γειτονίες Αγία Σοφία - Μανιάτικα, λόφος Βώκου, Ταμπούρια, Άγιος Διονύσιος

Πρόσβαση στον Δήμο Πειραιά

Σιδηροδρομικό δίκτυο ΟΣΕ:

- Ο σταθμός Πειραιά του ΟΣΕ αποτελεί αφετηρία της γραμμής Πειραιά - Θεσσαλονίκης και των γραμμών 1 και 2 του Προαστιακού σιδηρόδρομου της Αθήνας, οι οποίες ενώνουν το Δήμο Πειραιά με τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» (γραμμή 1) και το Κιάτο της Πελοποννήσου (γραμμή 2)

Μετρό:

- Ο σταθμός του μετρό στον Πειραιά, επί της πλατείας Οδησσού, αποτελεί τον τερματικό σταθμό της γραμμής 1 (ηλεκτρικός σιδηρόδρομος) ενώ έχει προγραμματιστεί επέκταση της γραμμής και σύνδεση της με τη γραμμή 3 του μετρό (Αεροδρόμιο - Αγία Μαρίνα - Δημοτικό Θέατρο)

Τραμ:

- Εντός του 2021 αναμένεται εκκίνηση των έργων επέκτασης νέας μονής κυκλικής γραμμής τραμ που θα εκτελεί το δρομολόγιο ΣΕΦ – Πειραιάς – ΣΕΦ

Λεωφορεία και τρόλεϊ:

- Ο Πειραιάς αποτελεί αφετηρία ή /και τερματικό σταθμό πλήθους λεωφορειακών γραμμών και γραμμών τρόλεϊ
- Το δίκτυο των αστικών λεωφορείων καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του συγκοινωνιακού έργου στο πολεοδομικό συγκρότημα Αθηνών – Πειραιώς εξυπηρετώντας μετακινήσεις από τα προάστια προς τα κέντρα του Πειραιά και της Αθήνας, μετακίνηση από και προς σταθμούς του Μετρό, σύνδεση με τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών
- Οι γραμμές τρόλεϊ συνδέουν τον Πειραιά με το κέντρο της Αθήνας και τις ενδιάμεσες περιοχές

Λεωφορεία και τρόλεϊ:

- Επιπλέον, ο Δήμος Πειραιά προσφέρει δωρεάν υπηρεσίες δημοτικής συγκοινωνίας, μέσω 5 γραμμών, οι οποίες εξυπηρετούν τη μετακίνηση των πολιτών εντός των ορίων του Δήμου:
 - ✓ Γραμμή 1: Πειραιϊκή – Τερψιθέα
 - ✓ Γραμμή 2: Νέο Φάληρο – Τερψιθέα
 - ✓ Γραμμή 3: Καμίνια – Μεταξά – Τζάνειο
 - ✓ Γραμμή 4: Μανιάτικα – Μεταξά – Τζάνειο
 - ✓ Γραμμή 5: Πλατεία Καραϊσκάκη – Νεκροταφείο Σχιστού

Οδικές μεταφορές

- Η οδική πρόσβαση στον Δήμο Πειραιά πραγματοποιείται **με ευκολία από όλη σχεδόν την Αττική** μέσω των οδικών αξόνων αναλόγως την περιοχή αφετηρίας. Ενδεικτικά:
 - ✓ Από Αθήνα: Λεωφόροι Συγγρού, Πειραιώς
 - ✓ Από Παραλιακά προάστια: Λεωφόρος Ποσειδώνος
 - ✓ Από Βόρεια προάστια: Λεωφόρος Κηφισού (Εθνική οδός)
 - ✓ Από Δυτικά προάστια: Λεωφόρος Θηβών
 - ✓ Από Ανατολική Αττική: Λεωφόρος Σχιστού
- Από τον Πειραιά διέρχονται **2 πρόσθετες εθνικές οδοί**:
 - ✓ Η εθνική οδός 56, η οποία συνδέει τον Πειραιά με την Αθήνα
 - ✓ Η εθνική οδός 56α, η οποία ξεκινάει από τον Σκαραμαγκά και καταλήγει στο Παλαιό Φάληρο διασχίζοντας τον Πειραιά

Το λιμάνι του Πειραιά

Βασικά χαρακτηριστικά

- Βρίσκεται ανάμεσα στην Πειραιϊκή χερσόνησο και τη Δραπετσώνα
- Λόγω του μεγέθους του, της θέσης του και της ιστορικής σχέσης των Ελλήνων με τη θάλασσα, ο Πειραιάς έχει εξελιχθεί σε διεθνές ναυτιλιακό και εφοπλιστικό κέντρο
- Η γεωγραφική του θέση το καθιστά λιμένα στρατηγικής σημασίας, καθώς αποτελεί σημείο συνάντησης 3 ηπείρων: Ασίας, Αφρικής, Ευρώπης και κύρια πύλη εισόδου στην ενιαία αγορά της Ε.Ε.
- Είναι το μεγαλύτερο λιμάνι της Ελλάδας και ένα από τα μεγαλύτερα της Ευρώπης
- Είναι ο 4^{ος} μεγαλύτερος λιμένας της Μεσογείου στη διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων
- Αποτελεί σημαντικό προορισμό για κρουαζιερόπλοια εντός της Μεσογείου (7^{ος} μεγαλύτερος λιμένας κρουαζιέρας στην Ευρώπη)

Υποδομές και δρομολόγια

- Διαθέτει **υπερσύγχρονες υποδομές και μηχανολογικό εξοπλισμό**
- Λειτουργεί αδιάκοπα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (**24 ώρες το 24ωρο**)
- Έχει ενταχθεί στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα και **έχει πιστοποιηθεί ως οικολογικό λιμάνι (ECO PORT)**
- Από το λιμάνι του Πειραιά αναχωρούν καθημερινά δρομολόγια πλοίων προς τον Αργοσαρωνικό, τις Κυκλάδες, την Κρήτη, τα Δωδεκάνησα και τα νησιά του Βόρειου Αιγαίου

Ο Πειραιάς πέραν του ρόλου του ως τουριστική πύλη, αποτελεί σε πληθώρα περιπτώσεων το μοναδικό δίαυλο επικοινωνίας των νησιών του Αιγαίου με την ηπειρωτική Ελλάδα, **συμβάλλοντας στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής της χώρας**

Η σημασία του λιμένα

Λιμένας Πειραιά

- Αποτελεί αναπτυξιακό κόμβο τόσο για την ελληνική ναυτιλία όσο και για την οικονομία της χώρας
- Αποτελεί διεθνές κέντρο του διαμετακομιστικού εμπορίου
- Έχει συμβάλει σημαντικά στην τοπική ανάπτυξη και την οικονομική δραστηριότητα της ευρύτερης περιοχής του Πειραιά καθώς έχουν αναπτυχθεί πολλαπλές δραστηριότητες μεταξύ των οποίων:
 - ✓ Το εμπόριο
 - ✓ Η εξυπηρέτηση και μεταφορά επιβατών
 - ✓ Η εξυπηρέτηση πλοίων
 - ✓ Οι τουριστικές υπηρεσίες

Κέντρο Στήριξης
Επιχειρηματικότητας
Δήμου Πειραιά

Destination Piraeus

Ανάδειξη του Δήμου Πειραιά ως τουριστικό προορισμό

Destination Piraeus

- Ο Δήμος Πειραιά έχει ξεκινήσει, από το 2014, την τουριστική καμπάνια Destination Piraeus
- Η καμπάνια **Destination Piraeus** αποτελεί βασικό εργαλείο προβολής της πόλης του Πειραιά, μέσω έντυπων καταλόγων, ιστοσελίδας, και διαδραστικής εφαρμογής
- Στόχος της καμπάνιας είναι η **ανάδειξη της πόλης ως τουριστικό προορισμό διεθνούς αναγνωρισιμότητας και εμβέλειας**
- Ο Δήμος Πειραιά αποτελεί τον πρώτο Δήμο στην Ελλάδα που σχεδιάζει την τουριστική του προβολή αξιοποιώντας συνδυαστικά τόσο έντυπα όσο και ψηφιακά μέσα

Τι περιλαμβάνει

- Η καμπάνια Destination Piraeus περιλαμβάνει:
 - ✓ **Πολυσέλιδο ταξιδιωτικό οδηγό** σε πλήθος γλωσσών, χωρισμένο σε ενότητες (Ιστορία, Αρχιτεκτονική, Αξιοθέατα, Πολιτισμός, Διαδρομές, Διασκέδαση & Αγορές, Χάρτης)
 - ✓ **Off line εφαρμογές** για κινητά τηλέφωνα και ipad με δυνατότητα γεωεντοπισμού και Augmented Reality (εντοπισμός αξιοθέατων μέσω της κάμερας του κινητού, από την εφαρμογή)
 - ✓ **Σχετική ιστοσελίδα** (<https://www.destinationpiraeus.com/>)
 - ✓ **Προβολή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης**
- Μέσω του ταξιδιωτικού οδηγού, της ιστοσελίδας και των σχετικών εφαρμογών οι επισκέπτες θα μπορούν να περιηγηθούν στην πόλη και τα αξιοθέατά του Πειραιά και να ενημερώνονται για την πολιτιστική ζωή της πόλης σε πραγματικό χρόνο (website, social media)
- Στους έντυπους οδηγούς και στις εφαρμογές προτείνονται διαδρομές και περιοχές που ενδείκνυνται για αγορές, φαγητό και διασκέδαση

Αξιοθέατα Δήμου Πειραιά

■ Μουσεία

- ✓ Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά
- ✓ Ναυτικό Μουσείο Ελλάδας
- ✓ Δημοτική Πινακοθήκη
- ✓ Μουσείο Ηλεκτρικών Σιδηροδρόμων

■ Αρχαιολογικοί Χώροι

- ✓ Νεώσοικοι
- ✓ Σηράγγιο (σπηλιά του Παρασκευά)
- ✓ Σκευοθήκη του Φίλωνος
- ✓ Ρωμαϊκές αρχαιότητες Τερψιθέας

■ Λοιπά Αξιοθέατα

- ✓ Το λιοντάρι του Πειραιά
- ✓ Τα τείχη και οι πύλες του αρχαίου Πειραιά
- ✓ Το Χατζηκυριάκειο Ίδρυμα
- ✓ Το Δημοτικό Θέατρο
- ✓ Το μνημείο Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου

- ΜΕΡΟΣ Α: Εισαγωγικά στοιχεία Δήμου Πειραιά

- ΜΕΡΟΣ Β: Στοιχεία τοπικής αγοράς και ανταγωνισμού

- ΜΕΡΟΣ Γ: Αγορά εργασίας

- ΜΕΡΟΣ Δ: Δυνατότητα εξεύρεσης χώρου εγκατάστασης γραφείων

- ΜΕΡΟΣ Ε: Ποιότητα ζωής

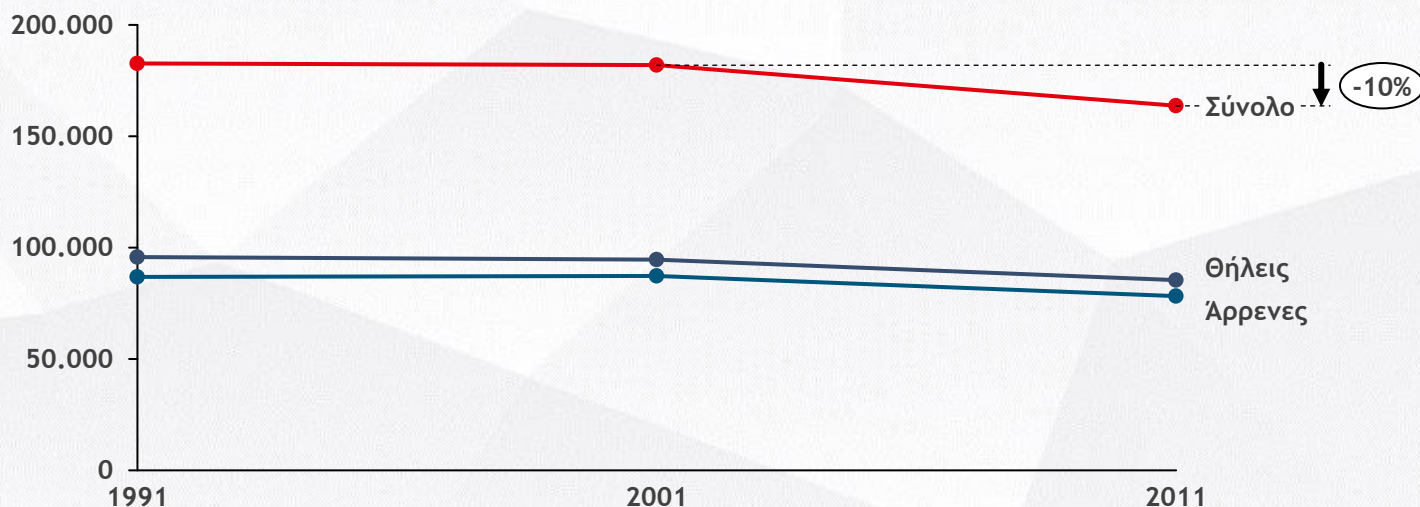
Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Δημογραφικά χαρακτηριστικά: Εξέλιξη πληθυσμού

- Ο Δήμος Πειραιά είναι ο 5^{ος} μεγαλύτερος Δήμος στη χώρα και ο 2^{ος} μεγαλύτερος στην Περιφερειακή ενότητα Αττικής με πληθυσμό 163.688 κατοίκους σύμφωνα με την Απογραφή της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας το 2011
- Παρατηρείται διαχρονική μείωση του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου, ιδιαίτερα την περίοδο 2001 – 2011 όπου καταγράφεται μείωση του συνολικού πληθυσμού κατά 10%

Διαχρονική εξέλιξη μόνιμου πληθυσμού Δήμου Πειραιά

Δημογραφικά χαρακτηριστικά: Επίπεδο εκπαίδευσης

- Το μορφωτικό επίπεδο του Δήμου είναι αρκετά υψηλό δεδομένου ότι το 54,6% του μόνιμου πληθυσμού είναι απόφοιτοι Λυκείου, πτυχιούχοι ή κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου
- Το ποσοστό του πληθυσμού χωρίς εκπαιδευτικό υπόβαθρο διαμορφώνεται σε 8,7% για το σύνολο του Δήμου

Επίπεδο εκπαίδευσης Δήμου Πειραιά

Τόπος μόνιμης διαμονής	Σύνολο Χώρας	Δήμος Πειραιά		
		Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις
Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου / Πτυχιούχοι Πανεπιστημίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών	16,7%	18,9%	10,0%	8,9%
Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολλέγια κλπ.)	4,6%	6,8%	3,0%	3,8%
Απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού, Εκκλησιαστικού, Επαγγελματικού κλπ.)	23,4%	28,9%	13,6%	15,2%
Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών	13,2%	14,0%	7,8%	6,2%
Απόφοιτοι Δημοτικού	23,3%	17,1%	6,7%	10,4%
Χωρίς εκπαιδευτικό υπόβαθρο	12,4%	8,7%	3,7%	5,0%
Μη κατατασσόμενοι (άτομα γεννηθέντα μετά την 1/1/2005)	6,3%	5,6%	2,8%	2,8%
Σύνολο	100,0%	100,0%	47,8%	52,2%

Δημογραφικά χαρακτηριστικά: Ομάδες υπηκοοτήτων

- Από το σύνολο των μόνιμων κατοίκων του Δήμου, ποσοστό 10,2% προέρχεται από ξένες χώρες, εκ των οποίων ποσοστό 1,5% προέρχεται από χώρες της Ε.Ε. και 8,7% από Λοιπές χώρες εκτός Ε.Ε.

Μόνιμος πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων

Τόπος μόνιμης διαμονής	Σύνολο Χώρας	Δήμος Πειραιά
Ελλάδα	9.904.286	146.938
Ξένες χώρες	912.000	16.750
Χώρες Ε.Ε.	199.121	2.462
Λοιπές χώρες / Χωρίς υπηκοότητα ή αδιευκρίνιστη υπηκοότητα ή δε δήλωσε	712.879	14.288
Σύνολο	10.816.286	163.688

A black and white photograph of a business meeting in a modern office. Several people are seated around a white table, looking at documents and talking. A woman in the foreground is wearing glasses and a watch, looking down at a smartphone. The background shows large windows and office furniture.

Οικονομικά χαρακτηριστικά

Οικονομικά χαρακτηριστικά

- Από το σύνολο του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου Πειραιά, ποσοστό **45%** είναι **οικονομικά ενεργός πληθυσμός**, εκ των οποίων:
 - ✓ 36% είναι απασχολούμενοι
 - ✓ 9% είναι άνεργοι
- Ο **οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός ανέρχεται σε ποσοστό 55%**, εκ των οποίων 20% είναι συνταξιούχοι
- Από την δεκαετία του 1960, όπου ξεκίνησε η διαδικασία αποβιομηχάνισής στο Δήμο Πειραιά ο **αριθμός των απασχολούμενων στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα έχει μειωθεί σημαντικά**, ενώ αυξάνεται ο αριθμός των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα, ο οποίος αποτελεί την κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα του Δήμου έως και σήμερα

Οικονομικά χαρακτηριστικά

	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολο	Ποσοστό επί του συνόλου του πληθυσμού του Δήμου Πειραιά
A. Οικονομικά ενεργοί				
Σύνολο	41.900	31.651	73.551	44,9%
Απασχολούμενοι	33.815	25.307	59.122	36,1%
Πρωτογενής Τομέας	n/a	n/a	297	0,2%
Δευτερογενής Τομέας	n/a	n/a	9.215	5,6%
Τριτογενής Τομέας	n/a	n/a	49.610	30,3%
Άνεργοι				
Σύνολο	8.085	6.344	14.429	8,8%
Πρώην απασχολούμενοι	6.014	4.621	10.635	6,5%
Νέοι άνεργοι	2.071	1.723	3.794	2,3%
B. Οικονομικά μη ενεργοί				
Σύνολο	36.300	53.837	90.137	55,1%
Μαθητές- σπουδαστές	12.264	11.735	23.999	14,7%
Συνταξιούχοι	17.883	15.416	33.299	20,3%
Λοιποί	6.153	26.686	32.839	20,1%
Σύνολο	41.900	31.651	73.551	44,9%
Σύνολο πληθυσμού Δήμου Πειραιά (= A + B)	78.200	85.488	163.688	100,0%

Οικονομικά χαρακτηριστικά

- Η πλειοψηφία των εργαζομένων στο Δήμο Πειραιά απασχολείται σε κλάδους παροχής υπηρεσιών και πωλήσεων (ποσοστό 25,4%) και στην κατηγορία των επαγγελματιών (πολιτικοί μηχανικοί, καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ιατροί, νοσηλευτές κ.λπ.) (ποσοστό 17,9%)

Απασχολούμενοι κατά επάγγελμα

Επάγγελμα	Απασχολούμενοι	Ποσοστό επί του συνόλου
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	14.988	25,4%
Επαγγελματίες (πολιτικοί μηχανικοί, καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ιατροί, νοσηλευτές κ.λπ.)	10.562	17,9%
Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	7.640	12,9%
Υπάλληλοι γραφείου	6.867	11,6%
Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	6.555	11,1%
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνάκτες και μικροεπαγγελματίες	4.945	8,4%
Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μονταδόροι)	4.070	6,9%
Ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη	3.195	5,4%
Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	300	0,5%
Σύνολο	59.122	100,0%

- ΜΕΡΟΣ Α: Εισαγωγικά στοιχεία Δήμου Πειραιά
- ΜΕΡΟΣ Β: Στοιχεία τοπικής αγοράς και ανταγωνισμού
- **ΜΕΡΟΣ Γ: Αγορά εργασίας**
- ΜΕΡΟΣ Δ: Δυνατότητα εξεύρεσης χώρου εγκατάστασης γραφείων
- ΜΕΡΟΣ Ε: Ποιότητα ζωής

A black and white photograph of a business meeting in a modern office. Several people are seated around a white table, looking at documents and talking. A woman in the foreground is wearing glasses and a watch, looking down at a smartphone. The background shows large windows and office furniture.

Οικονομική δραστηριότητα

Δήμος Πειραιά

- Η οικονομική δραστηριότητα της πόλης του Πειραιά συγκεντρώνεται κυρίως γύρω από το λιμάνι, που αποτελεί αναπτυξιακό μοχλό του διεθνούς εμπορίου και της εθνικής και τοπικής οικονομίας
- Στην περιοχή γύρω από το λιμάνι **αναπτύσσονται κυρίως τουριστικές δραστηριότητες**, όπως ενδεικτικά χώροι εστίασης, ξενοδοχειακές μονάδες, τουριστικά πρακτορεία, ναυτιλιακές εταιρείες και εμπορικά καταστήματα

Περιφερειακή Ενότητα Πειραιώς

- Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων για την Περιφερειακή ενότητα Πειραιώς, κυρίαρχη θέση στην οικονομική δραστηριότητα της περιοχής έχει ο τομέας χονδρικού και λιανικού εμπορίου (επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών) ακολουθούμενος από τους τομείς επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων και μεταφοράς και αποθήκευσης, τόσο σε αριθμό επιχειρήσεων όσο και σε αριθμό απασχολούμενων

Αριθμός επιχειρήσεων, κύκλος εργασιών και απασχολούμενοι ανά οικονομική δραστηριότητα Περιφερειακής Ενότητας Πειραιώς (έτος αναφοράς: 2017)

Οικονομική δραστηριότητα	Αριθμός επιχειρήσεων	Κύκλος εργασιών (σε χιλ. €)	Αριθμός απασχολούμενων
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο - επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	9.749	5.228.722	30.237
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	5.258	382.461	8.397
Μεταφορά και αποθήκευση	4.467	2.132.364	26.658
Μεταποίηση	2.492	1.100.906	14.712
Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα	2.440	206.550	10.995
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	2.232	226.132	14.296
Κατασκευές	1.554	151.984	3.466
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	1.488	47.092	4.484
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	889	92.128	1.592
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	847	210.612	5.193
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	763	108.075	2.747
Εκπαίδευση	759	39.174	14.598
Ενημέρωση και επικοινωνία	687	242.007	2.969
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	476	84.657	985
Άγνωστη δραστηριότητα	132	1.173	176
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	127	4.813.848	264
Παροχή νερού επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	38	117.835	672
Δημοσιά διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	26	1.126	17.678
Σύνολο	34.424	15.186.844	160.119

Χαρακτηριστικά αγοράς
εργασίας

Νόμιμο ωράριο εργασίας

- Στο Δήμο Πειραιά ισχύει το νόμιμο ωράριο εργασίας που έχει καθιερωθεί σε εθνική κλίμακα βάσει του Ν. 3846/2010, άρθρο 7
- Το ισχύον νόμιμο ημερήσιο ωράριο εργασίας είναι 8 ώρες για την εξαήμερη εργασία ενώ αυξάνεται στις 9 ώρες ημερησίως για όσους εργάζονται πενθήμερο
- Ως αποτέλεσμα, το ισχύον νόμιμο εβδομαδιαίο ωράριο τόσο για τις βιομηχανίες όσο και για τις υπηρεσίες και το εμπόριο είναι **45 ώρες (5X9=45)** για όσους απασχολούνται με σύστημα πενθήμερης εργασίας και **48 ώρες (6X8=48)** για όσους απασχολούνται με σύστημα εξαήμερης εργασίας

Συμβατικό ωράριο εργασίας

- Το συμβατικό ωράριο εργασίας είναι το εβδομαδιαίο ωράριο που καθορίζεται με Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, είτε με κανονισμό εργασίας που έχει συμβατικό χαρακτήρα
- Μπορεί να είναι μικρότερο, αλλά ποτέ μεγαλύτερο από το νόμιμο ενώ, κατά κανόνα, το συμβατικό ωράριο ορίζεται στις 40 ώρες εβδομαδιαίως, σύμφωνα με την ΕΓΣΕΕ

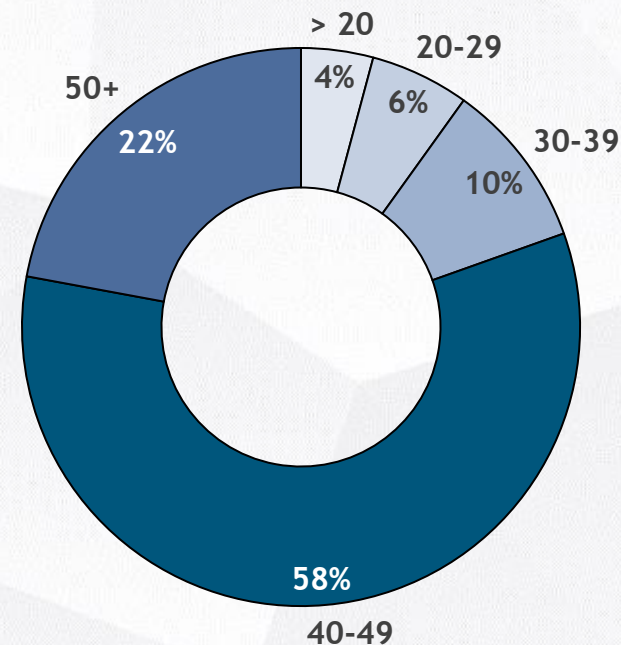

Ωράριο καταστημάτων

- Για τη λειτουργία των καταστημάτων κάθε είδους το πλαίσιο ωραρίου καθορίζεται για τις καθημερινές ημέρες μέχρι την **21:00** ώρα, το **Σάββατο** μέχρι την **20:00** ώρα και την **Κυριακή** από ώρα **11:00** έως ώρα **20:00** (*Ν. 2224/1994, άρθρο 23*)

Απασχολούμενοι κατά ώρες συνήθους απασχόλησης Δήμος Πειραιά

- Στο Δήμο Πειραιά, η **πλειοψηφία των εργαζομένων απασχολούνται 40 – 49 ώρες**, σύμφωνα με το νόμιμο ωράριο ενώ μέρος των εργαζομένων απασχολείται λιγότερες ώρες (ποσοστό 19,6%) ή περισσότερες από 50 ώρες εβδομαδιαίως (ποσοστό 22,1%)

Κόστος εργασίας

- Το κόστος εργασίας αποτελείται από το κόστος των μισθών και ημερομισθίων (καθαρές αποδοχές) και το μη μισθολογικό κόστος (εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που καταβάλλονται από τους εργοδότες)
- Στην Ελλάδα το μέσο ωριαίο κόστος εργασίας για το 2019 αντιστοιχούσε σε **16,4 €**, ενώ το αντίστοιχο μέγεθος για την Ε.Ε. διαμορφώθηκε σε 27,7 €, αυξημένο κατά 11,3 € σε σχέση με την Ελλάδα
- Ο κατώτατος μισθός έχει διαμορφωθεί την 1^η Φεβρουαρίου του 2019 σε 650€ (Υ.Α. Αριθμ. Οικ. 4242/127/219)

	Ελλάδα (Α)	Ε.Ε. (Β)	Διαφορά (=Β-Α)
Μέσο ωριαίο κόστος εργασίας (σε €)	16,4	27,7	11,3
Μέσο ωριαίο κόστος εργασίας – βιομηχανία (σε €)	16,9	28,1	11,2
Μέσο ωριαίο κόστος εργασίας – υπηρεσίες (σε €)	17,0	27,5	10,5

Κόστος εργασίας

- Το μέσο ετήσιο εισόδημα προκύπτει από τις καθαρές αποδοχές, δηλαδή από το καθαρό εισόδημα μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος και των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων από τα ακαθάριστα ποσά και την προσθήκη των οικογενειακών επιδομάτων (χρηματικά ποσά που καταβάλλονται για τα συντηρούμενα τέκνα)
- Στην Ελλάδα το μέσο ετήσιο εισόδημα αντιστοιχεί σε 25.735 € για το 2019 έναντι 37.476 € που διαμορφώνεται στην Ε.Ε.

	Ελλάδα (Α)	Ε.Ε. (Β)	Διαφορά (=Β-Α)
Άγαμου άτομο χωρίς παιδιά	15.802	23.617	7.815
Παντρεμένο ζευγάρι με δύο παιδιά, εργασία 1 μέλους	18.274	28.506	10.232
Παντρεμένο ζευγάρι με δύο παιδιά, εργασία 2 μελών	34.532	50.499	15.968
Παντρεμένο ζευγάρι χωρίς παιδιά, εργασία 2 μελών	34.332	47.283	12.951
Μέσο εισόδημα	25.735	37.476	11.742

Συνήθειες παροχές

- Οι εργοδότες, μετά από συμφωνία με τους εργαζόμενους ενδέχεται να τους παρέχουν, **πέραν των νόμιμων αποδοχών, επιπρόσθετες παροχές**
- Οι πιο συνήθειες παροχές είναι:
 - ✓ Έξοδα κίνησης
 - ✓ Δωροεπιταγές - διατακτικές
 - ✓ Οχήματα
 - ✓ Κινητή τηλεφωνία
 - ✓ Συνταξιοδοτικά προγράμματα
 - ✓ Ιατροφαρμακευτική και φαρμακευτική περίθαλψη
 - ✓ Λοιπές παροχές σε χρήμα

- ΜΕΡΟΣ Α: Εισαγωγικά στοιχεία Δήμου Πειραιά
- ΜΕΡΟΣ Β: Στοιχεία τοπικής αγοράς και ανταγωνισμού
- ΜΕΡΟΣ Γ: Αγορά εργασίας
- ΜΕΡΟΣ Δ: Δυνατότητα εξεύρεσης χώρου εγκατάστασης γραφείων
- ΜΕΡΟΣ Ε: Ποιότητα ζωής

Εξεύρεση χώρου εγκατάστασης
γραφείων

Ταξινόμηση κτιρίων

Τα κτίρια γραφείων ταξινομούνται σε **3 κατηγορίες**, ανάλογα με την ηλικία, την αισθητική και τη γενική υποδομή /προδιαγραφές τους. Η ταξινόμηση επιτρέπει σε έναν χρήστη να διαφοροποιεί τα κτίρια και να εξορθολογίζει τα δεδομένα της αγοράς

Γραφεία βαθμού Α

Κτίρια πρόσφατα κατασκευασμένα ή που έχουν υποβληθεί σε πλήρη ανακατασκευή ή ανακαίνιση υψηλών προδιαγραφών, σε καλή τοποθεσία με καλή πρόσβαση σε Κεντρική Επιχειρηματική Περιοχή

Γραφεία βαθμού Β

Κτίρια λειτουργικά στο σχεδιασμό, τη στόχευση και τις προδιαγραφές τους, κατά κανόνα ψηλότερα από 4 ορόφους, στα προάστια ή στην περίμετρο μεγάλων οικονομικών περιοχών, παλαιότερα από τα κτίρια της κατηγορίας Α

Γραφεία βαθμού Γ

Βρίσκονται σε λιγότερο «επιθυμητές» περιοχές των πόλεων και συνήθως χρειάζονται σημαντικές επισκευές ή πλήρη ανακαίνιση ως αποτέλεσμα της ηλικίας του κτιρίου, που γενικά ξεπερνάει τα 20 έτη

Κτιριακό απόθεμα γραφείων: Περιφερειακή Ενότητα Αττικής

- Το συνολικό απόθεμα γραφείων για κτίρια βαθμού A και B στην Αττική ανέρχεται σε, περίπου, **2.400 χιλ. τ.μ.** και στην πλειοψηφία τους είναι κτίρια κατασκευασμένα πριν από το 1980
- Η ζήτηση αφορά κυρίως γραφεία βαθμού A που κυμαίνονται μεταξύ **500 - 750 τ.μ.** ενώ αυξάνονται και οι περιπτώσεις εταιρειών που αναζητούν χώρο γραφείου άνω των 1.000 τ.μ.
- Η ζήτηση προέρχεται κυρίως από:
 - ✓ Μετεγκατάσταση εταιρειών σε προνομακή τοποθεσία από άποψη θέσης και προδιαγραφών που συνδυάζεται με εξορθολογισμό των εταιρικών δαπανών
 - ✓ Εξορθολογισμό των εταιρικών δραστηριοτήτων μέσω της συγκέντρωσης αναπτυσσόμενων δραστηριοτήτων σε διαφορετικές τοποθεσίες υπό την ίδια στέγαση γραφείου προκειμένου να περιοριστεί το κόστος

Περιοχή	Κτιριακό απόθεμα γραφείων (σε χιλ. τ.μ.)	Ποσοστό κενών θέσεων (σε %)	Τιμές ενοικίασης (σε € / τ.μ. / μήνα)
Κεντρικός Τομέας Αθηνών	550	13 - 15	7 - 10
Νότιος τομέας Αθηνών	540	16 - 18	9 - 12
Βόρειος τομέας Αθηνών	1.000	7 - 13	10 - 15
Δυτικός Τομέας Αθηνών	160	20 - 25	7 - 8
Πειραιάς	160	10 - 13	7 - 13

Κτιριακό απόθεμα γραφείων: Δήμος Πειραιά

- Το 70,1% των κτιρίων του Δήμου Πειραιά ανηγέρθη πριν από το 1985 και το 61,3% των κτιρίων διαθέτει 3 ή περισσότερους ορόφους, γεγονός που χαρακτηρίζει την πόλη πυκνοδομημένη
- Οι κτιριακοί χώροι προσαρμόζονται στις σύγχρονες επαγγελματικές ανάγκες και οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν από κοινού τις εγκαταστάσεις, το γραφειακό εξοπλισμό, τις τηλεπικοινωνίες και τις υπηρεσίες διαχείρισης ή τεχνικής υποστήριξης με εργαζόμενους άλλων επιχειρήσεων που συστεγάζονται στο κτίριο

Ζήτηση γραφείων

- Η ζήτηση γραφείων στην περιοχή του Δήμου Πειραιά επικεντρώνεται στην **Κεντρική Επιχειρηματική Περιοχή του Δήμου, δηλαδή στο λιμάνι και τις γύρω περιοχές**, και επί κεντρικών οδικών αρτηριών και σημείων της πόλης (π.χ. Ακτή Μιαούλη, Ακτή Κονδύλη)
- Το μεγαλύτερο μέρος των κατειλημμένων χώρων γραφείων στον Πειραιά αποδίδεται σε εθνικές και ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται κυρίως στον τομέα της ναυτιλίας και της σχετικής εφοδιαστικής αλυσίδας

Κτιριακό απόθεμα γραφείων: Δήμος Πειραιά

Τιμές ενοικίασης γραφείων

- Οι τιμές ενοικίασης στο Δήμο Πειραιά κυμαίνονται από **7 - 13 € ανά τ.μ. το μήνα**
- **Οι χαμηλότερες τιμές ενοικίασης:**
 - ✓ Αφορούν χώρους γραφείων συνολικής επιφάνειας άνω των 300 τ.μ., σε κτίρια ηλικίας άνω των 25 ετών και μέσες προδιαγραφές κατασκευής
 - ✓ Τέτοια κτίρια βρίσκονται κυρίως σε δευτερεύοντες δρόμους, αλλά σε κοντινή απόσταση από το κέντρο του Δήμου
 - ✓ Οι τιμές μίσθωσης για αυτούς τους χώρους γραφείων **κυμαίνονται μεταξύ 7 - 10 € ανά τ.μ. το μήνα**
- **Οι υψηλότερες τιμές ενοικίασης:**
 - ✓ Αφορούν χώρους γραφείων βαθμού Α καλά διατηρημένους και υψηλών κατασκευαστικών προδιαγραφών, που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από το λιμάνι του Πειραιά
 - ✓ Οι τιμές ενοικίασης για αυτά τα γραφεία **κυμαίνονται μεταξύ 10 - 13 € ανά τ.μ. το μήνα**

- ΜΕΡΟΣ Α: Εισαγωγικά στοιχεία Δήμου Πειραιά
- ΜΕΡΟΣ Β: Στοιχεία τοπικής αγοράς και ανταγωνισμού
- ΜΕΡΟΣ Γ: Αγορά εργασίας
- ΜΕΡΟΣ Δ: Δυνατότητα εξεύρεσης χώρου εγκατάστασης γραφείων
- ΜΕΡΟΣ Ε: Ποιότητα ζωής

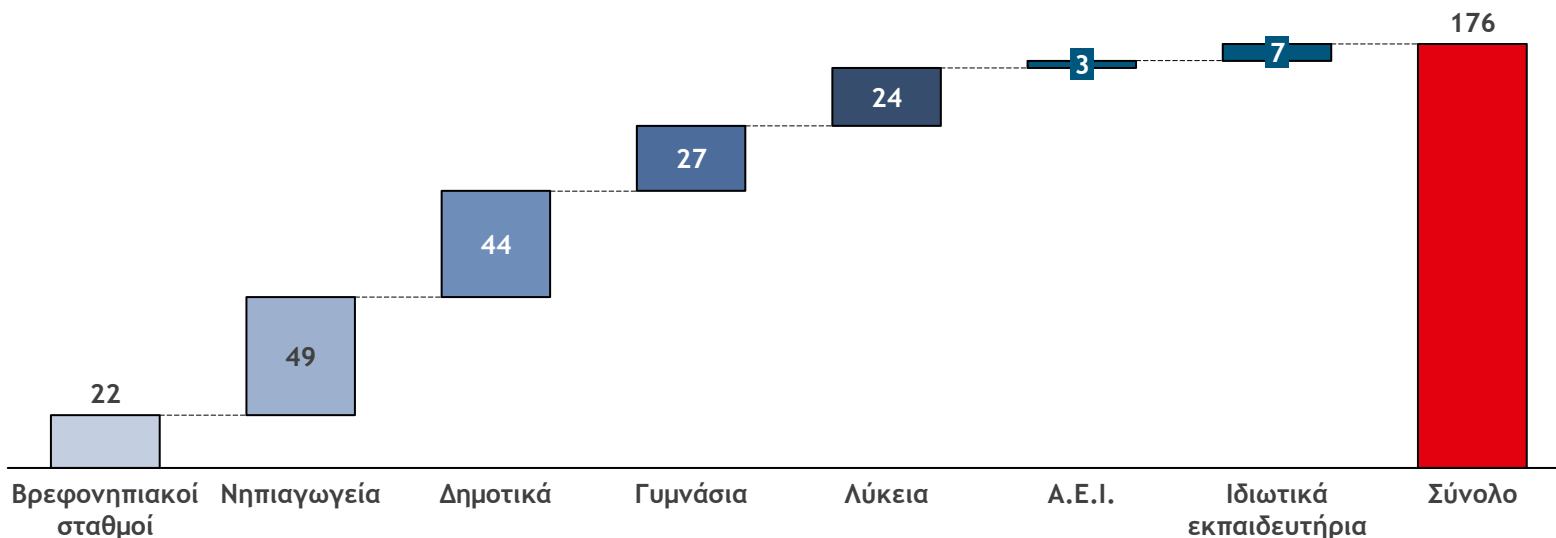

Δημοτικές υποδομές και
εγκαταστάσεις

Υποδομές Εκπαίδευσης – Εκπαιδευτικά ιδρύματα

- Στο Δήμο Πειραιά **λειτουργούν συνολικά 176 εκπαιδευτικά ιδρύματα**, εκ των οποίων 159 είναι δημόσια και 7 είναι ιδιωτικά εκπαιδευτήρια
 - ✓ Από το σύνολο των 27 γυμνάσιων του Δήμου, 3 είναι εσπερινά και 2 είναι πειραματικά
 - ✓ Από το σύνολο των 24 λυκείων που λειτουργούν στο Δήμο, 7 είναι ΕΠΑΛ και 2 είναι εσπερινά λύκεια
- Στο Δήμο λειτουργούν **3 ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα**: το Πανεπιστήμιο Πειραιώς, η Σχολή Ναυτικών Δοκίμων και το Τ.Ε.Ι. Πειραιώς

Πηγή: Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Πειραιά

- Στο Δήμο Πειραιά **εδρεύουν 2 νοσοκομεία**: Το Τζάνειο Γενικό Νοσοκομείο Πειραιά και το Ειδικό Αντικαρκινικό Νοσοκομείο Μεταξά
- Επιπλέον λειτουργεί **πλήθος ιδιωτικών μονάδων παροχής υγείας καθώς και δημοτικά πολυιατρεία**. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ιδιωτικές κλινικές / νοσοκομεία:
 - ✓ ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ Γ. & Ε. ΓΙΑΝΝΙΩΤΗ ΕΠΕ
 - ✓ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ
 - ✓ ΛΕΥΚΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
 - ✓ IASIS
 - ✓ COSMOCLINIC
 - ✓ METROPOLITAN
 - ✓ ΒΙΟΚΛΙΝΙΚΗ ΠΕΙΡΑΙΑ

Αθλητικές εγκαταστάσεις

- Στο Δήμο Πειραιά διατίθενται συνολικά **28 αθλητικές εγκαταστάσεις**
- Στην περιοχή του Νέου Φαλήρου βρίσκονται τα γήπεδα:
 - ✓ **Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (Σ.Ε.Φ.)**, το οποίο με χωρητικότητα 14.500 θεατές αποτελεί το 2ο μεγαλύτερο κλειστό γήπεδο της Ελλάδας
 - ✓ **Στάδιο Γεώργιος Καραϊσκάκης**, χωρητικότητας 32.115 θεατών

Αγορά - καταστήματα

- Στις κεντρικές λεωφόρους Ηρώων Πολυτεχνείου, Βασιλέως Γεωργίου και Γρηγορίου Λαμπράκη βρίσκεται **πλήθος καταστημάτων λιανικού εμπορίου** τόσο γνωστών αλυσίδων εμπορικών καταστημάτων όσο και μικροεπιχειρήσεων και τοπικών εμπορικών καταστημάτων
- **Ο πιο πολυσύχναστος δρόμος στο κέντρο του Πειραιά, είναι ο πεζόδρομος Σωτήρος Διός**, ο οποίος ξεκινάει από την εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνα και καταλήγει στο Πασαλιμάνι

Αγορά - καταστήματα

- Πλήθος καταστημάτων βρίσκονται και στους κάθετους δρόμους του πεζοδρόμου Σωτήρος Διός, όπως στις οδούς:

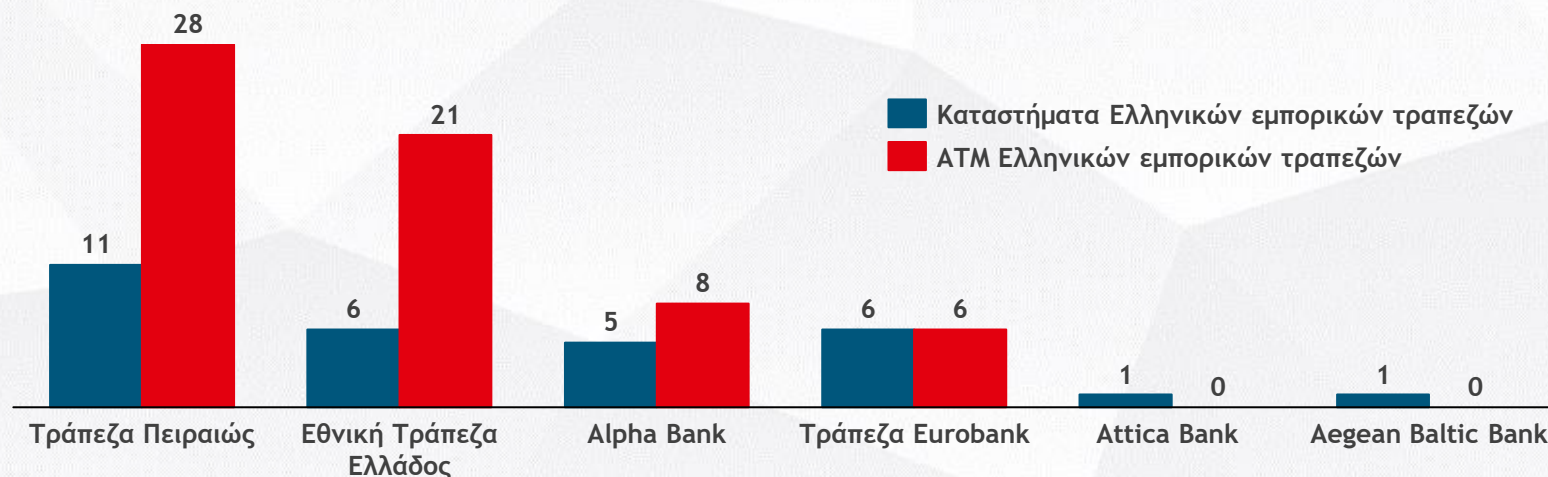
- ✓ Κολοκοτρώνη
- ✓ Καραϊσκού
- ✓ Αλκιβιάδου
- ✓ Υψηλάντου
- ✓ Πραξιτέλους
- ✓ Τσαμαδού
- ✓ Ανδρούτσου
- ✓ Κουντουριώτου
- ✓ Φίλωνος
- ✓ Γούναρη
- ✓ Καραολή & Δημητρίου
- ✓ Νικήτα

Χρηματοπιστωτικό σύστημα

- Στο Δήμο Πειραιά έχουν παρουσία συνολικά **34 καταστήματα ή/και υποκαταστήματα τραπεζών** εκ των οποίων:
 - ✓ 30 καταστήματα **Ελληνικών εμπορικών τραπεζών**
 - ✓ 1 υποκατάστημα αλλοδαπής τράπεζας: **HSBC FRANCE A.E.**
 - ✓ 1 υποκατάστημα συνεταιριστικής τράπεζας: **ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.**
 - ✓ 1 υποκατάστημα πιστωτικού ιδρύματος με Έδρα σε Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που λειτουργεί με "κοινοτικό διαβατήριο" του Ν. 4261/2014: **HAMBURG COMMERCIAL BANK AG**
 - ✓ 1 υποκατάστημα του **Ταμείου παρακαταθηκών και δανείων**

Κλιματολογικές συνθήκες

- Το κλίμα του Πειραιά χαρακτηρίζεται ως **ξηρό θερμό κλίμα στέππας** αποτελώντας το μοναδικό του είδους του στην Ελλάδα (Κλιματική ταξινόμηση Κέππεν)
- Ο Πειραιάς αποτελεί τη **θερμότερη περιοχή ετησίως στην Ηπειρωτική Ευρώπη**, κυρίως λόγω της θέσης του στον αστικό ιστό της Αθήνας, την εγγύτητα του στη θάλασσα και την πυκνή του δόμηση
- Τα **κύρια χαρακτηριστικά** της περιοχής είναι:
 - ✓ Καθαρός ουρανός στην μεγαλύτερη διάρκεια του έτους
 - ✓ Μεγάλα σε διάρκεια φθινόπωρα
 - ✓ Ζεστά και ξηρά καλοκαίρια
 - ✓ Σπάνιες, συνήθως ασθενείς, χιονοπτώσεις το χειμώνα
 - ✓ Βροχοπτώσεις από τον Οκτώβριο έως τα τέλη Απριλίου

Κλιματολογικές συνθήκες

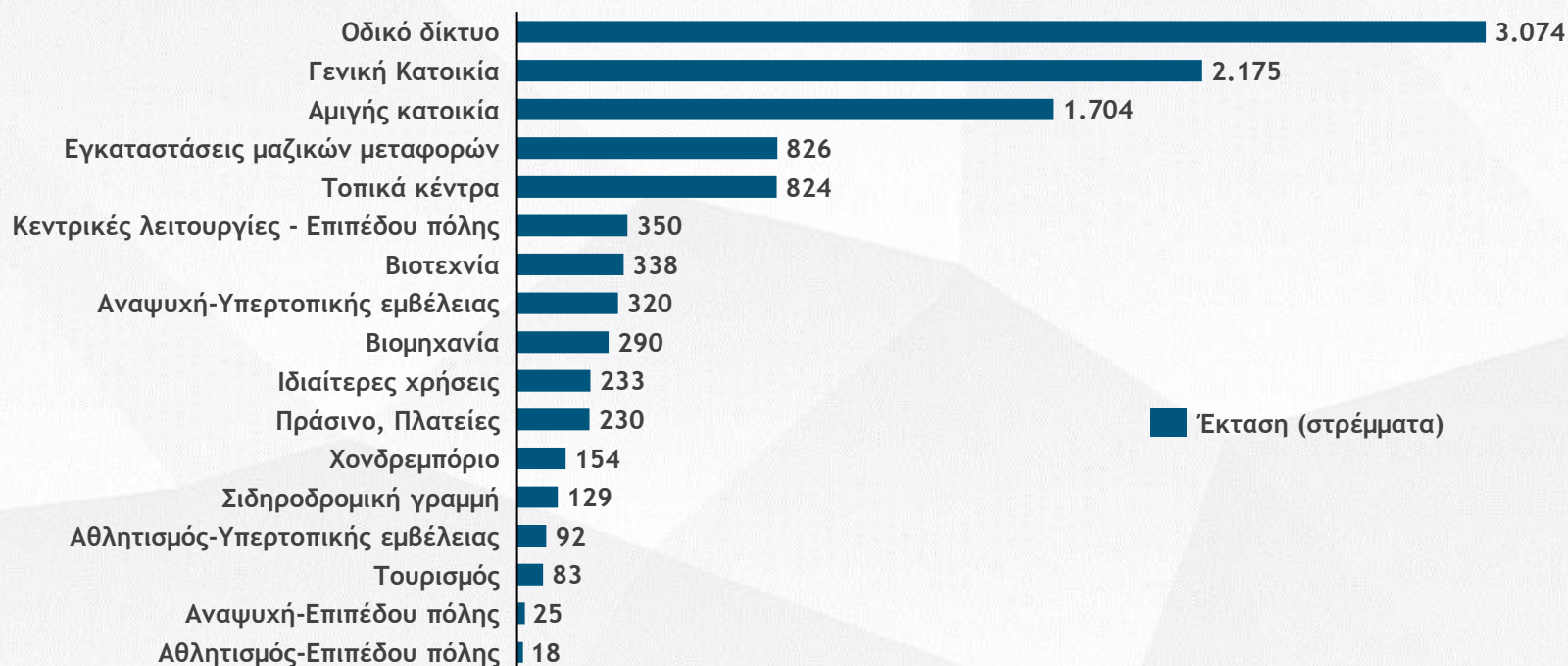
Κλιματικά δεδομένα Δήμου Πειραιά

Μήνας	Μέση ημερήσια μέγιστη θερμοκρασία (οC)	Μέση ημερήσια ελάχιστη θερμοκρασία (οC)	Βροχόπτωση (mm)
Ιανουάριος	13	5	43
Φεβρουάριος	13	5	42
Μάρτιος	17	6	53
Απρίλιος	21	9	24
Μάιος	27	13	17
Ιούνιος	32	17	3
Ιούλιος	35	19	1
Αύγουστος	35	19	2
Σεπτέμβριος	30	16	5
Οκτώβριος	24	13	23
Νοέμβριος	18	10	42
Δεκέμβριος	14	6	53
Μέσος όρος	23	12	26

Χρήσεις γης

- Η συνολική έκταση του Δήμου Πειραιά ανέρχεται στα 10.865 στρέμματα
- Το μεγαλύτερο ποσοστό της συνολικής έκτασης του εδάφους καταλαμβάνεται από το οδικό δίκτυο (28,3% του συνόλου)
- Υψηλό ποσοστό της συνολικής επιφάνειας καλύπτει και η χρήση κατοικίας, αμιγής και γενική

Καταναλωτική δαπάνη

- Η μέση ετήσια δαπάνη των νοικοκυριών για αγορές, κατά το έτος 2019, ανήλθε στα 17.739 € ή 1.478 € το μήνα καταγράφοντας αύξηση 1,7% σε σχέση με το προηγούμενο έτος
- Το μεγαλύτερο μερίδιο των δαπανών του μέσου προϋπολογισμού των νοικοκυριών μηνιαίως αφορά κυρίως είδη διατροφής και μη οινοπνευματώδη ποτά, στέγαση και μεταφορές
- Το μικρότερο μερίδιο των δαπανών (3,3%) αντιστοιχεί στις υπηρεσίες εκπαίδευσης

